

LEVEN OP VLIETHOFF TOT 1950

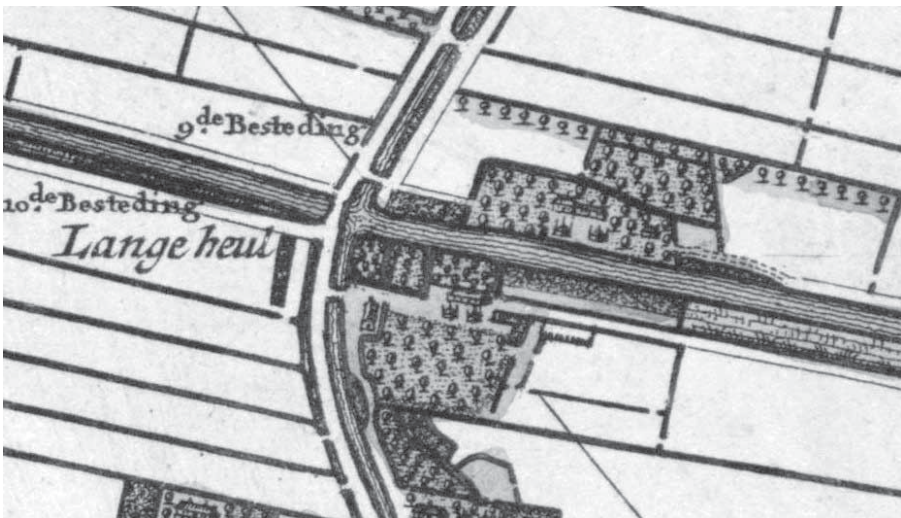
Door: Ton van Vliet

In 1975 werd boerderij Vliethoff aan de Boonervliet afgebroken. Het aantal jaren dat leden van de familie Van Vliet op de boerderij hebben gewoond is veel kleiner dan de tijd dat deze boerderij bestaan heeft. Toen zij er kwamen wonen was de boerderij al enkele eeuwen oud. Ik heb geprobeerd de geschiedenis van de boerderij en mijn familie in beeld te brengen.

Kort overzicht historie circa 1522-1910

De boerderij was gelegen op een kreekrug aan de rand van de Foppenpolder. Die kreekrug was opgehoogd tot circa een halve meter boven het niveau van de ernaast gelegen Boonervliet, dat is tot net boven NAP. De Foppenpolder van zo'n 120 ha groot is ontstaan rond 1380 door het graven van de Boonervliet. Dit met het doel de ontwatering van Delfland te verbeteren. Waarschijnlijk is al snel na het graven van de vliet een boerderij gebouwd op een naastgelegen kreekrug op de plek waar nu nog het tegenwoordige Vliethoff staat.

De combinatie van de namen Foppenpolder en Vliethof (toen nog met één f) wordt al genoemd in een procesverslag uit 1522 over Cornelis Janszoon contra Jacob Jan Voppenzoon, een proces over het doodslaan van ganzen die



Detail kaart Kruikius 1712. Verticaal de Zuidgaag, horizontaal de Boonervliet. Aan de noordzijde ligt de Vliethoff, aan de zuidzijde de Karperhoeve.

op het land van Jacob Voppen liepen. Jacob Jan Voppen woonde op Vliethof in de Foppenpolder. Zijn familie woonde al vanaf ongeveer de tijd dat de Boonervliet gegraven werd in deze polder. Waar de naam Foppenpolder vandaan komt is niet helemaal duidelijk, maar vermoedelijk van een persoon Voppen of Foppen die er land had. Direct na de vorming werd de polder Kleyn Polder genoemd.

De oudst bekende kaart van het gebied aan weerszijden van de huidige Korte Buurt en Zuidbuurt dateert uit 1531. Op deze kaart staan veel boerderijen aangegeven op plaatsen waar nu boerderijen van latere datum staan. Dit betreft ook Vliethoff. Volgens verhalen van mijn vader heeft men ruim een meter onder de boerderij Vliethoff de overblijfselen van een oudere boerderij gevonden, wat zou kloppen met bovenstaande. De met stenen gebouwde boerderij Vliethoff, waarop onze familie gewoond heeft, is waarschijnlijk omstreeks 1640 gebouwd. Dat zou inhouden dat deze boerderij ruim 70 jaar vóór de (nu nog) bestaande Karperhoeve aan de overkant van de Boonervliet gebouwd is. En ook dat hij iets ouder was dan boerderij De Ridderhof (gebouwd omstreeks 1658) aan de overkant van de 'Kortebuurt'.



Het toegangshek met iepenlaan (hier in 1940) dateert uit de 18e eeuw.

Mijn vader en een tante hebben mij verteld dat na de bouw het woongedeelte er meer als een herenhuis heeft uitgezien. Het karakteristieke toegangshek met aan weerszijden twee stenen palen (tegenwoordig met de naam Vliethoff) dateert uit de achttiende eeuw. De laan erachter naar de boerderij was circa 140 meter lang. De boerderij staat duidelijk aangegeven op de kaart van Kruikius uit 1712 als bebouwing en boomgaarden.

Periode 1645-1800

Uit de periode van 1645 tot 1892 zijn een serie aktes bekend die direct te maken hebben met de geschiedenis van de boerderij, maar zij geven geen volledig beeld over de gehele geschiedenis gedurende die periode. In 1645 verkocht jonkheer **Johan van der Werve** aan **Jacob Jacobsz Noordervliet** 11 hond land van het 'weer' (oud-Nederlands voor lang perceel land in een polder) van

18 morgen en 2 hond dat zich uitstreckte van de Gaag tot Commandeursland en behorende bij de boerderij/woning, Johan van der Werve verkocht dit land mede namens drie leden van de familie Taets van Amerongen, onder andere Maria Taets van Amerongen en haar oudoom Jacob Taets van Amerongen (de laatste als erfflater). In 1695 verkocht jonkheer Johan van der Werve, ook mede namens leden van de familie Taets van Amerongen, nog een stuk van 5 hond en 50 roeden aan Jacob Jacobsz Noordervliet. Het originele perceel van 18 morgen 4 hond lag ten noorden van de Boonervliet en werd aan de andere zijde begrensd door land van Cornelis Jansz Clapwijk.

In 1700 verkocht de kleindochter van **Maria Taets van Amerongen**, Maria Anna Machteld van Heemskerk van Berensteyn, samen met haar echtgenoot Johan van Bommel tot Bommel een stuk van 9 morgen en 2 hond aan **Johan de Lange**, koopman te Maassluis. Een tweede akte die met deze koop te maken heeft is op naam van Jacob de Lange te vinden in het archief van de gemeente Maasland.

De in de akte van 1645 genoemde **Jacob Taets van Amerongen** was rond 1590 enige tijd secretaris en rentmeester van de landcommandeur van de Duitse Orde te Maasland (Maesland). Later werd hij commandeur van deze orde. De gezamenlijke voorouder van Maria en Jacob Taets van Amerongen was **Ernst Taets van Amerongen** die leefde van 1480 tot 1565. Mogelijk heeft de familie Taets van Amerongen ergens vóór 1565 de woning/boerderij en het bijbehorende land in de Foppenpolder verkregen, maar wanneer precies en hoe kon ik niet achterhalen. De aktes vermelden niets over de bouw van een boerderij. Waarschijnlijk is het land tegen de Zuidgaag (de weg) apart verkocht aan iemand (mogelijk een lid van de familie Denick, reders en leden van het bestuur van Maassluis) die er een 'buitenhuis' op gebouwd heeft met boomgaard.

In aktes van 1730 en 1756 wordt ook gesproken over een perceel land van 18 morgen en 4 hond in de Foppenpolder, zich uitstreckende van Gaagwater tot aan land van de commandeurs en 2 stukken land in de Aalkeetbinnenpolder en een woning als huis, schuur, bargaen en boomgaard. De akte van 1730 gaat over het verhuren door juffrouw **Maria van Loo**, weduwe van Adriaan van Rooyen, van het land. In de akte van 1756 staat beschreven dat erfgenamen Jacobus van den Kaden en zijn echtgenote Adriana van Rooyen van hun grootmoeder Maria van Loo een woning met opstal en 33 morgen en 150 roeden land overgedaan hebben aan hun oom **Gijsbert van Rooyen**. De waarde hiervan werd geschat op 15.000 gulden. In een contract tussen deze oom en Jacobus van den Kaden was geregeld dat de erfgenamen van de laatste 7.500 gulden kregen. De afhandeling daarvan is geregeld in de akte van 1756. Het bedrag van 7.500 gulden is betaald door **Johan Verstolk jr.** die getrouwd was met Magdalena van Royen, de jongste van drie dochters Van Royen (ofwel Rooyen of Rooien). Verstolk, oud-schepen van Rotterdam en handelaar in meekrap, was waarschijnlijk daarmee eigenaar van de woning

met bijbehorend land. In een boek over buitenplaatsen in het bezit van een zogeheten druipbaan, een min of meer permanente opstelling voor het vangen van vinken, in de periode 1750-1794, wordt hij genoemd als bezitter van de buitenplaats Vliethoeff te Maasland. Na zijn overlijden in 1775 is de woning waarschijnlijk verkocht. Mogelijk aan **Adrianus Denick** (1750-1797). Deze gaf het buiten de naam Denickslust waarvan hij in de Franse tijd de naam veranderde in Vliethoef toen hij de nieuwe schout van Maasland werd. Na zijn overlijden is de 'buitenplaats' opnieuw verkocht, mogelijk aan een lid van de familie Klapwijk.

Vliethoff bezit van familie Klapwijk, na 1800

Kort na 1800 blijkt de boerderij met land in het bezit van **Jan Klapwijk** en Elizabeth van Zanten, getrouwd op 6 mei 1804 te Maasland in gemeenschap van goederen. Elizabeth overleed op 7 maart 1817. Zij liet 5 minderjarige kinderen na. De boedelbeschrijving, opgemaakt na haar overlijden, noemt een woning, schuur, bijhuis, bargaen, tuin, boomgaarden (aangeduid als Vliethoeff) en 33 morgen en 167 roeden land waarvan 10 morgen en 4 hond in de Foppenpolder, 14 morgen en 177 roeden in de Aalkeetbinnenpolder en 7 (of 9?) morgen plus 250 roeden hooiland in de Aalkeetbuitenpolder strekkende van Zuidbuurt tot Rijskade. Daarnaast wordt nog 1 stuk land (ruim 4 morgen) in de Sluispolder en 2 stukken land in De Lier vermeld.



1974, het toegangshek met populierenlaan uit 1947.

In 1837 werden de gemeenschappelijke bezittingen van Jan Klapwijk en de erfgenamen van zijn vrouw verdeeld over hun kinderen. De tweede zoon, **Hendrik Klapwijk**, werd eigenaar van Vliethoff met bijbehorend land in de Foppenpolder en de Aalkeetbinnenpolder. Hij trouwde met Geertje Vermeer onder huwelijkse voorwaarden.

Op het stuk land in de Aalkeetbinnenpolder aan de Zuidbuurtseweg (nu Zuidbuurt 2) liet hij in 1866 een arbeiderswoning bouwen voor een broer van zijn vrouw die ook op de boerderij werkte.

In 1886 verkocht hij twee stukken land aan de staat voor de aanleg van de spoorlijn tussen Vlaardingen en Maassluis. In 1889 kreeg hij toestemming van Hoogheemraadschap Delfland om een stuk Vlietland (waarschijnlijk gelegen vlak bij de boerderij langs de laan) op te hogen tot het niveau van de kade van de Foppenpolder en in gebruik te nemen. Verder kocht hij op 2 maart 1891 van notaris Vrijberghe de Coningh een perceel van 4 hectare en 47 are in de Aalkeetbinnenpolder dat zich uitstreckte van de Zuidbuurt tot de

spoorlijn. Dit was de helft van twee naast elkaar gelegen percelen land die De Coningh in 1821 had gekocht en nu bij opbod apart werden verkocht. Het tweede perceel werd door een rentenierster uit Maassluis gekocht. Het door Klapwijk gekochte perceel gaf recht op overpad naar de Zuidbuurt over het voorste deel van het naast gelegen perceel zonder te hoeven meewerken aan het onderhoud van dat pad. Maar Klapwijk moest wel als vergoeding jaarlijks *f* 5 betalen en de scheidingsloot onderhouden. Het tweede perceel land van 3 hectare en 72 are is rond 1939 ook op een openbare verkoping gekocht door de toenmalige boer op Vliethoff, **Jan van Vliet**.

Liever katten dan koeien

Het echtpaar Klapwijk bleef kinderloos. De boerderij Vliethoff, bestaande uit woonhuis, stallen, schuur en 26 ha land, werd in 1892 door Hendrik Klapwijk bij zijn overlijden per testament vermaakt aan de Diakonie van de Hervormde Gemeente Maasland onder een aantal voorwaarden. De eerste voorwaarde was dat zijn weduwe Geertje Klapwijk-Vermeer tot haar dood het vruchtgebruik hield van de boerderij met bijbehoren; de tuin en het stuk weiland voor de boerderij. Daarnaast kreeg zij een geldsom van *f* 200 bij zijn overlijden en daarna een lijfrente van *f* 10 per week. Ook kreeg zijn jongste broer een lijfrente van *f* 4 per week. De laatste voorwaarde was dat de nieuwe bewoners lidmaten van de Nederlandse Hervormde Kerk te Maasland moesten zijn. Geertje Klapwijk overleed 13 maart 1909. Door de personen belast met de afhandeling van het testament werd de boerderij Vliethoff met bijbehorend land, tezamen 26 ha, 25 are en 30 centiare (= vierkante meter) geschat op *f* 54.500 (schatting gedateerd 16-2-1892). Zolang de weduwe Klapwijk nog op Vliethoff woonde verhuurde de diakonie het land aan boeren uit de buurt.

De weduwe Klapwijk kon het werk op de boerderij niet overzien. De overgebleven koeien konden de stal vrij in- en uitlopen. Zij hield meer van katten. Het gevolg was wel dat het huis vervuilde. Veel bedelaars kregen een gastvrije ontvangst en mochten slapen in de oude schuur achter de stal. De zwervers brachten bij de toegang van de boerderij tekens aan waar andere zwervers aan konden zien dat ze daar eten en eventueel wat kleren konden krijgen en er mochten slapen. Zo was er een zwerver uit Frankrijk die elke zomer mocht overnachten in het varkens- of schapenschuurtje vlak naast de Boonervliet, wat verder achter de boerderij. Omdat hij uit Frankrijk kwam kreeg het schuurtje de naam 'het schuurtje van Napoleon' of kortweg 'Napoleon'.

Het Delflandse boerderijtype, 1910-1939

Na veel vergaderen besloot de kerkenraad van Maasland in 1909 de boerderij te verhuren door een vrije inschrijving onder de lidmaten. Zij mochten een gesloten enveloppe inleveren. Mijn overgrootvader **Jan van Vliet**, die boer was aan de Zuidbuurt, schreef in ten gunste van zijn zoon Teun. Hij

bleek de hoogste inschrijver te zijn. Dit gaf eerst wat moeilijkheden in de kerkenraad omdat hij diaken was, maar dit werd opgelost door hem te benoemen tot kerkmeester. Ook zijn zoon **Teun** en later zijn kleinzoon **Jan**, die gedurende de periode 1910-1974 de boerderij huurden, mochten geen lid van de kerkenraad zijn, maar konden wel kerkmeester zijn.

De gebouwen van Vliethoff zijn na de stichting zeer regelmatig verbouwd en uitgebreid, met name in de twintigste eeuw. Het betreft een boerderij van het Delflandse type met een L-vorm. In de zogenoemde 'Hollandse stal' was de middenbeuk versmald tot een voerdeel voor de koeien en met een grup (mestgoot) met kruipad achter de koeien. Om

de boerderij beter bewoonbaar te maken werd in 1910 het gedeelte met het boenhok ongeveer één meter verhoogd. Voordien was het dak van het woongedeelte even hoog als dat van de stal. Verder werd er een nieuw koperen waterfornuis in de boenhoek geplaatst. Boven het fornuis zat een tegelplateau, waarschijnlijk daterend uit de 18e eeuw, dat na de afbraak van de boerderij in 1975 geschonken is aan Museum Maassluis.

Er kwamen koelputten voor de melk in de kelder met een grondwaterpomp om ze te vullen en een afvoer naar de sloot die het boerenerf omsloot. In de boenhoek kwam een kleine koelput met een pomp om water uit de vliet te pompen in een voorraadtank naast en boven de koelput. Deze koelput werd onder andere gebruikt om levend gevangen vissen in te bewaren voor het eten. De voorraadtank voor water was vooral tussenopslag voor water voor de koeien als die op stal stonden. De bewoners van Vliethoff dronken water uit een zakput onder de boerderij. Ook nadat in 1966 de boerderij aangesloten werd op de waterleiding bleef men dat water drinken, omdat het veel lekkerder was dan het leidingwater afkomstig van Rotterdam. De koeien kregen dat water.

Naast het voorhuis werd in 1910 aan de vlietkant een extra schuur gebouwd met ruimte voor stalling van werktuigen (later de trekker en de auto), een stal voor twee paarden, een hok voor kalveren en daarboven een hooizolder. In de muur van deze schuur was een gedenkplaat met de tekst 'de eerste steen is gelegd door de diakonie Herv. Gemeente, J.C. van der Sar, D. Oosterlee,



*Tegeltabelau boven het waterfornuis in de oude boerderij.
(foto Museum Maassluis)*

H. Kaptein, A. Van der Lely, AD 1910'. De totale verbouwing kostte f4.300.

De foto uit 1920 laat naast het hoofdgebouw, met boenhok en stal, de in 1910 gebouwde schuur zien. Verder zien we een hooiberg aan de vlietkant, rechts daarvan de achterste hoek van een schuur achter de stal, de oude schuur. Deze oude schuur diende voor het stallen van het jongvee. Verder is het begin van het haventje voor de mestschuit aan de vlietkant te zien en nog verder achter de boerderij het schuurtje van Napoleon. Tot slot is op de foto te zien dat het hoofdgebouw toen nog geen voordeur had. Tevens ontbreken de drie in 1939 geplaatste ramen boven de woonkamer toen daar twee slaapkamers zijn gemaakt (zie de foto van de Vliethoff uit 1970).



Vliethoff in 1920, gezien vanaf de Karperhoeve.

Boerin moest het vak leren

De boerderij werd weer bewoond na de trouwdag (27-4-1910) van opa en oma **Teunis van Vliet** en Dirkje Maria van Leeuwen, boerendochter afkomstig uit Pijnacker. Van toen af aan woonde er gedurende ruim 74 jaar een familie Van Vliet op Vliethoff aan de Boonervliet, maar zoals uit bovenstaande blijkt is dit het gevolg van een toevallige samenloop van omstandigheden.

Nadat opa en oma Van Vliet-van Leeuwen op de boerderij waren komen wonen zijn ze samen met familie dagen bezig geweest om de boel weer schoon te maken. Volgens zeggen liep men de hele dag op klompen tot 'voor bed'. Al snel konden zij beginnen met het maken van boter en kaas. Elke dag kwam een tante om 5 uur 's morgens om de nieuwe boerin het vak te leren. Als medewerkers waren twee knechten en twee meisjes nodig, onder- en bovenknecht en meid genaamd, die ook op de boerderij woonden. De tekens voor zwervers aan het begin van de laan werden verwijderd, waarna de toeloop van zwervers stopte.

Het echtpaar kreeg in de periode 1911-1917 zes kinderen: drie zonen en drie dochters. De dochters sliepen op de zolder boven de woonkamer en de zonen op de zolder boven de boenhoek.

Na verloop van tijd was de kaas- en botermakerij niet meer rendabel. De melkkoelers, karnton, kuipen en kaasvaten werden in 1925 opgeborgen op de boenhokzolder tot de crisisjaren. Om niet alleen van melkveehouderij afhankelijk te zijn, werd omstreeks 1930 een klein deel van het grasland aan de overkant van de Zuidbuurt gescheurd (gras omgeploegd en grond

bestemd voor akkerbouw, red.). In 1932 (de crisistijd) bracht melk geleverd aan de fabriek slechts anderhalve cent per liter op. Dit was te weinig om de boerderij draaiende te houden. Dus besloot men weer boter en kaas te gaan maken met hulp van de kinderen. Het paard draaide weer iedere dag zijn rondjes in de karmolen naast de boenhoek. Omgerekend bracht dan de melk ruim twee cent per liter op. De kaas en boter werden iedere week met paard en wagen naar de markt in Delft gebracht om te verkopen. Vooral in de zomer, van mei tot september, was men er druk mee. Vanaf 1937 ging de melk weer 's zomers en 's winters naar de fabriek. Tevens werd in die tijd een groter deel van het land aan de overkant van de weg, de Zuidbuurt, omgeploegd en bestemd voor bouwland.

Harmoniumspelen voor Radio Oranje

In 1939 nam de oudste zoon **Jan van Vliet** officieel de boerderij over. Zijn vader leed aan MS (Multiple Sclerose). De boerderij werd toen weer verbouwd. De ouders gingen in het voorhuis wonen en hun zoon met echtgenote Alie Visser in het achterhuis. Er werd een voordeur gemaakt aan de voorzijde van het hoofdgebouw en er werd een aparte keuken gemaakt door het plaatsen van afscheidingen, inclusief deuren, in het gedeelte tussen de hal en de boenhoek. Het echtpaar kreeg twee dochters en een zoon.

Aan het eind van het erf waren in 1935 twee silo's gebouwd, elk met een inhoud van 60 m³. De hooiberg werd in 1939 vervangen door een grote schuur, die aan een kant open was. Voor deze schuur zat een grote luifel van circa 3,5 m breed en 4,5 m boven de grond zodat wagens vol met hooi of graan eronder geparkeerd konden worden. Het haventje achter de nieuwe schuur werd gedempt. Overigens stond het haventje nog steeds keurig ingetekend op de officiële kaarten voor het aanleggen van de waterleiding in de Kortebuurt en Zuidbuurt in 1966.



De twee in 1935 gebouwde silo's met daarachter de mestvaalt en de 'oude' schuur. Op de voorste silo ligt een dak tegen de regen (1965).

Achter de oude schuur werd in 1950 een gierkelder van 130 m³ gebouwd met daarboven een plaat voor de opslag van de stalmest. Tussen de schuur en de gierkelder werd een kleine silo gebouwd.

Kort voor de oorlog werd op een openbare veiling een stuk land van 3,72 ha gekocht dat gelegen was tussen de twee stroken land aan de Zuidbuurt.

In 1939 werd een strook land van ruim 0,66 ha, schuin door het land achter het erf, onteigend voor de aanleg van de rijksweg tussen Rotterdam en het Westland. Op het land tussen het erf en de rijksweg is daarna een peren- en appelboomgaard aangelegd. Ook op de Kruikiuskaart uit 1712 is op dit stuk land een boomgaard aangegeven.

In het midden van de oorlog waren gedurende anderhalf jaar Duitse soldaten ingekwartierd in de opkamer. Deze kon men bereiken door de in 1939 geplaatste voordeur. Het was hen verboden om zich verder op het erf te begeven en dat verbod werd streng gehandhaafd. Wel konden ze horen wat er verder in het huis gebeurde. Zo viel hen op dat de jongste dochter elke dag vanaf iets voor 9 uur in de avond op een harmonium speelde. Op dat tijdstip werd Radio Oranje, de stem van strijdend Nederland, uitgezonden. Op een vraag hunnerzijds vertelde zij dat ze alleen rond die tijd haar pianoles ongestoord kon oefenen.

Eén van de Duitsers (een boer) kwam regelmatig vragen of de Engelsen al geland waren. Hij verafschuwde Hitler even sterk als de bewoners van Vliethoff. Vordering van het beste paard door de Duitsers kon steeds weer voorkomen worden door het vlak voor de keuring verkeerd te laten beslaan, waardoor het beest kreupel liep.

Aan het eind van de oorlog verkocht men naast melk ook aardappelen aan de bewoners van Maasluis en omliggende plaatsen. Eind 1944 kwam de Foppenpolder blank te staan door gebrek aan brandstof voor het poldergemaal. Na het begin van de spoorwegstaking zaten mensen van het spoor op de boerderij ondergedoken.



Vliethoff gefotografeerd vanaf de kade langs de Gaag (vliet) voor de boerderij in 1974.

Gemengd bedrijf met zomerhuisje

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd een extra stuk van het land aan de Zuidbuurt omgeploegd. Vliethoff was van toen af aan echt een gemengd bedrijf. De oude schuur werd grotendeels omgebouwd tot bergplaats voor werktuigen en in 1958 werd er een vorstvrije aardappelopslagplaats in gemaakt.

In de stal voor de koeien werden in 1962 de oude stalramen vervangen door het dubbele aantal ramen met onderdorpels, hetgeen de ventilatie van de stal aanzienlijk verbeterde. Dit was vooral nodig omdat de stalzolder erg laag was. Ook in de varkensstal in de oude schuur werd het aantal ramen verdubbeld.

De nieuwe boeren gebruikten het schuurtje van Napoleon vooral als hok voor de schapen tijdens de winter. Tussen 1960 en 1967 was het in gebruik als weekend-/zomerverblijf door een kennis uit Maassluis. Hij was drogist, maar afgekeurd vanwege hartproblemen. Hij verbouwde het schuurtje tot een mooi buitenhuisje waar hij 's zomers een groot deel van zijn tijd verbleef totdat hij overleed. Na zijn dood is het 's winters weer gebruikt voor de schapen.

De foto uit 1974 laat duidelijk de veranderingen zien in het uiterlijk van de boerderij ten opzichte van de situatie in 1920, als gevolg van de verbouwingen in 1939. De hooiberg is vervangen door een grote schuur. In de voorgevel is een voordeur gemaakt en rechtsboven de woonkamer en de nieuwe hal zijn drie ramen geplaatst gelijktijdig met het maken van de nieuwe slaapkamers op de zolder.

In dit eerste gedeelte van het verhaal over Leven op Vliethoff is met name de geschiedenis van voor 1950 beschreven. In het tweede deel zal nader ingegaan worden op aspecten die het leven als boer op Vliethoff beïnvloed hebben na 1950. Dit betreft onder meer de snelle mechanisatie na 1945, stijging van de arbeidslonen, de uitbreiding van Maassluis en de planning en realisatie van een recreatiegebied tussen Maassluis en Vlaardingse.

Bronnen

- A. Dijkshoorn en J. Van der Giessen in Jaarboek Historische Vereniging Maasland, 2009, item proces 1522.
- website Historische Vereniging Maasland, item Foppenpolder.
- rijksmonumenten.nl, item Vliethoff 18e eeuw.
- Archief Hervormde Gemeente van Maasland bij Erfgoed Archief Delft, stukken betreffende legaat van H. Klapwijk periode 1645-1910.
- D.J. Noordam, Leven in Maasland, een hoog ontwikkelde plattelandsamenleving in de achttiende en het begin van de negentiende eeuw. Historische Vereniging Holland, Uitgeverij Verloren, 1986.
- IGNAZ Matthey, Vincken moet vincken locken, vijf eeuwen vangst van zangvogels en kwartels in Holland. Historische Vereniging Holland, Uitgeverij Verloren, 2002.
- Kees van der Sar, item familie Denick.